

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

NEYTENDASTOFA

Reykjavík, 16.11.2018
Tilv. 2018/0760 - 0.3.01
ÞAÁ

Efni: Umsögn Neytendastofu um frumvarp til laga um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka, 314. mál.

Neytendastofa vísar til erindis efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 9. nóvember 2018, þar sem óskað er eftir umsögn um frumvarp til laga um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka, 314. mál.

Árið 2007 var gerð sú breyting á lögum nr. 64/2006, í kjölfar á úttekt FATF á stöðu mála hér á landi, að tilkynningar ákveðinna aðila sem starfa utan bankakerfisins um grunsamleg viðskipti mætti senda til Neytendastofu; t.d. fasteigna-, skipa- og bifreiðasalar.

Ástæða þess var sú Fjármálaeftirlitið sem hefur heildarábyrgð og gegnir því hlutverki að vinna að áhættugreiningu og aðgerðum gegn peningþvætti í samvinnu við peningþvættisskrifstofu lögreglunnar taldi það ekki henta FME að bera ábyrgð á öðrum aðilum en þeim sem þá voru eftirlittskyldir aðilar hjá FME þegar framangreind lagabreyting var gerð.

Umrædd lagabreyting gekk því fram með framangreindum hætti með svohljóðandi kostnaðarumsögn: „Þá er lagt til að Neytendastofu verði bætt inn í lögin sem eftirlitsaðila. Verði frumvarpið óbreytt að lögum mun það hafa í för með sér óverulega aukningu útgjalda sem rúmast innan ramma fjárheimilda viðskiptaráðuneytisins.“ Í kjölfar framangreindrar lagasetningar árið 2007 fóru fram samskipti milli stofnunarinnar og fulltrúa ráðuneytisins í því skyni að kanna með hvaða hætti fjárframlag og stöðugildi skyldi koma til Neytendastofu frá rekstrarframlagi viðskiptaráðuneytisins eins og getið var um í kostnaðarumsögn, s.s. nánari framkvæmd eftirlitsins, upplýsingagjöf til eftirlittskyldra aðila um nýja ábyrgð þeirra til að tilkynna um grunsamleg viðskipti með reiðufé, o.fl. í samræmi við markmið lagasetningarinnar. Það var hins vegar niðurstaða ráðuneytisins að engum fjármunum skyldi varið til þess að innleiða löggjöfina með tilfærslu fjárheimilda en Neytendastofa gat án kostnaðar sett upp hnapp á heimasíðu stofnunarinnar fyrir tilkynningar um grunsamleg viðskipti. Var það niðurstaða ráðuneytisins að þar með væri nóg að gert varðandi innleiðingu og ekki þörf á frekari fjárframlögum frá ramma ráðuneytisins. Í framhaldi af úttekt FATF sem fram fór árið 2011 voru enn á ný samskipti milli ráðuneytisins og Neytendastofu hvort ráðuneytið vildi ráðstafa fjármunum til þess að unnt væri fylgja eftir markmiðum með framangreindri lagasetningu en þeim samskiptum lauk á sama veg sem fyrr að ráðuneytið taldi ekki vera ástæðu til þess og nægjanlegt að hafa umræddan hnapp sem opnaði auðvelda leið til tilkynningar um grunsamleg viðskipti.

Skemmst er frá því að segja að engin tilkynning hefur nokkru sinni borist Neytendastofu á

grundvelli laganna og engin virk vinna hefur verið í þessum málaflokki af framangreindum ástæðum. Neytendastofa gerði forsvarsmönnum í starfshópi dómsmálaráðherra sem vikið er að í ákvæði til bráðabirgða grein fyrir því í upphafi að hún gæti aðeins haft takmarkaða aðkomu að væntanlegum störfum hópsins. Í ljós kom að það reyndist rétt og sagði stofnunin sig alfarið frá störfum stýrihópsins í september s.l. Ástæða þess er m.a. sú að stofnunin hefur enga sérþekkingu eða mannafla til að vinna nokkur þau verkefni sem um ræðir í ákvæði til bráðabirgða í frumvarpsdrögunum, s.s. gerð áhættumats eða reynslu til að byggja á varðandi það eftirlit sem hópurinn vill nú taka upp þegar FATF ítrekar enn á ný nauðsynlegt og virkt eftirlit með aðilum sem starfa utan fjármálageirans eins og að var stefnt árið 2007.

Öll þekking á þessum málum er hjá Fjármálaeftirlitinu, skrifstofu peningaþvættis lögreglustjóra sem og fulltrúum dómsmálaráðuneytisins og/eða atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins sem jafnframt hafa fylgt eftir málinu gagnvart FATF samstarfinu m.a. á úttektafundum jafnt innanlands sem utan.

Á það er einnig bent að nú er að því stefnt að byggja upp þekkingu og sérhæfingu á þessu sviði hjá embætti RSK og hefur verið gefin út auglýsing þar sem auglýst eru 2 stöðugildi til þess að vinna að málefnum þessum. Neytendastofa fagnar því að nú sé loks veitt fjármagni og mannafla til þess að vinna að þessum nauðsynlegu aðgerðum gegn hugsanlegu peningaþvætti sem getur átt sér stað hjá aðilum sem starfa utan fjármálageirans og sem eru undir beinu eftirliti FME og Seðlabanka Íslands.

Í samantekt úr skýrslu FATF verður auk þess ekki séð að nein tilmæli þar gefi tilefni til þess að Neytendastofa vinni einhver verkefni að þessu leyti en þar segir m.a FATF þetta um mikilvægar aðgerðir af hálfu Íslands:

- Begin as soon as possible to revise the 2017 ML/TF risk assessment in order to more accurately reflect the available quantitative and qualitative information reflecting actual and potential illicit financial activity in Iceland.
- Based on a comprehensive risk assessment, Iceland should take steps to ensure appropriate capacity, including available resources and financial expertise, for developing TF intelligence and conducting TF investigations, in accordance with its TF risk profile.
- Iceland should increase supervisory resources at the FSA and Consumer Agency to enable appropriate on-site and off-site actions commensurate with the risks within the financial and DNFBP sectors.

Framangreind tilmæli varðandi Neytendastofa eru að það eigi að styrkja Neytendastofu fjárhagslega til þess að geta unnið að umræddu eftirliti (eins og stofnunin hefur lagt til s.l. 10 ár) en nú hefur verið ákveðið sem fyrr segir að stórefla þetta með ráðningu tveggja sérfræðinga hjá RSK og færa eftirlitið frá Neytendastofu. Þau tilmæli FATF falla því um sig sjálf þar sem að Neytendastofu er ekki lengur ætlað hlutverk að neinu leyti að fenginni reynslu og verkefnið alfarið fært til RSK sem nú tekur við og vinnur að undirbúningi eftirlitsins með þeim aðilum sem til þess hafa sérþekkingu og reynslu, - sem ljóst er að Neytendastofa hefur ekki.

Það er því engin forsenda fyrir Neytendastofu að koma að þessu starfi og gerir því stofnunin alvarlega athugasemd við framangreint ákvæði til bráðabirgða og óskar eftir því að Alþingi finni málefnalegri lausn með því að fella þar brott tilvísun til Neytendastofu. Af allri meðferð málsins og fyrri samskiptum við starfshóp og frumvarpshöfunda er ljóst að það er enginn málefnalegur grundvöllur til að blanda Neytendastofu inn í þann undirbúning sem þar er getið

um þar sem stofnunin hefur hvorki mannafla, sérþekkingu eða aðrar forsendur til að vinna verkefni sem þar er getið og hefur komið skýrt fram af hálfu Neytendastofu allt frá því að úttektin var gerð og skýrslan lögð fram.

Niðurstaða:

Neytendastofa óskar því eftir því að í V. ákvæði til bráðabirgða verði felld brott orðið „Neytendastofu“.

Virðingarfyllst
f.h Neytendastofu

Tryggvi Axelsson
Forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir
Sviðsstjóri